

Posudek
disertační práce ing. Ondřeje SVOBODY

Disertant zpracoval a předložil disertační práci s názvem „Ekonomická odolnost regionů“. Práce je zaměřena jednak na problém zjištění či ověření faktorů, které pozitivně nebo negativně ovlivňují ekonomickou odolnost regionů a dále stanovení ukazatelů umožňujících tuto odolnost vůči důsledkům působení negativních vlivů kvantifikovat a konečně návrhem modelu, který by umožnil zhodnotit ekonomickou odolnost regionů. Získané poznatky by následně měly posloužit kvalifikovanějšímu rozhodování regionálních řídicích orgánů. Aktuálnost tématu je zvýrazněna dlouhodobou recesí, kterou jednotlivé regiony v posledních letech procházejí.

Vzhledem k charakteru předkládané disetace je práce rozčleněna na úvod a dalších devět logicky navazujících kapitol.

V první kapitole jsou uvedeny hlavní i dílčí cíle, které chce autor v práci dosáhnout a dále hypotéza o hlavních faktorech ovlivňujících ekonomickou odolnost zkoumaných regionů. Podstatná část kapitoly je věnována přehledu metod, které autor v práci používá.

Druhá kapitola je věnována vysvětlení základních pojmů, které se týkají zejména klíčových pojmů region, regionální rozvoj, udržitelný rozvoj, regionální konkurenceschopnost, regionální politika. Na základě rozsáhlé literární rešerše českých i zahraničních zdrojů autor prokázal, že tyto pojmy nejsou mnohdy chápány jednotně, takže je třeba si pro potřeby disertační práce některou z možností zvolit.

Třetí kapitola se zabývá současnou úrovní poznání regionální odolnosti, která je chápána jako proces umožňující regionům odolávat působení nepříznivých vlivů. V rámci kapitoly je pak věnována pozornost hlavně ekonomické odolnosti regionů. Obsah této kapitoly vychází rovněž z obsáhlé literární rešerše, která podobně jako v druhé kapitole vede ke konstatování, že existují různé definice a rozdílná pojetí pojmu ekonomická odolnost regionu. Dále se autor zabývá určením faktorů, které odolnost regionů ovlivňují v různých fázích ekonomického cyklu. V závěru dospívá k problému měření ekonomické odolnosti regionů (EOR), k čemuž slouží tři sady faktorů uvedené v subkapitole 3.1.

Těžištní čtvrtá kapitola je v úvodu věnována poněkud složitě definovaným východiskům statistické analýzy dat. Dále autor uvádí jakým způsobem vybral 131 region z 9 zemí EU, jejichž odolností se dále zabývá. Subkapitola 4.3 je zaměřena na určení ukazatelů charakterizujících faktory EOR. (Nejasný je odkaz na kapitolu „Klíčové faktory ekonomické odolnosti regionů“ na str. 75, kterou v práci nelze najít.) K jednoznačnému pochopení postupu autora a následně získaných výsledků nepřispívá (podle mého názoru) ani poněkud volné používání některých pojmů v této kapitole. Jestliže např. na str. 67 je uveden výčet 6 faktorů EOR pak není důvod označovat totéž na str. 75 jako oblasti. Navíc hned pod tímto výčtem je uvedeno, že bylo navrženo a vybráno 52 faktorů EOR - nejedná se zde o ukazatele? V další části kapitoly autor věnuje přehledu ukazatelů použitých v jednotlivých „oblastech“ EOR. Subkapitola 4.4 je zaměřena na konstrukci a vyvětlení použití parciálních ukazatelů EOR (pro fázi poklesu F1 a oživení R1), doplňkových ukazatelů zpoždění pro fázi poklesu (LagP1) a oživení (LagT1) a celkového ukazatele EOR (VO_B). Na základě těchto ukazatelů je následně provedena klasifikace všech regionů dle VO_B na odolné a neodolné a parciálně odolné či neodolné dle F1 respektive R1. Rozsáhlá subkapitola 4.5 je věnována hlavním výsledkům, k nimž autor dospěl v předkládané disertační práci. Získané výsledky vycházejí z výpočtů ukazatelů EOR a poznatků získaných pomocí korelační analýzy, která umožnila zhodnotit vliv 6 faktorů (oblastí) EOR na ukazatele F1, R1 a VO_B . Postupně jsou podrobně analyzovány faktory (oblasti):

- odvětvová struktura regionu,
- lidský kapitál,
- trh práce,
- sociodemografické charakteristiky regionu,
- ekonomická výkonnost regionu,
- inovační a výzkumná aktivita regionu.

Výsledky analýzy u prvních dvou oblastí prokázaly, že skutečně jsou (v souladu s autorovou hypotézou uvedenou na str. 12) zásadními faktory ovlivňujícími EOR.

Uskutečněná analýza umožnila stanovit, které z uvedených faktorů (oblastí) a ukazatelů jsou pro EOR nejvýznamnější. Na tomto základě pak autor přistoupil v šesté části čtvrté kapitoly k naplnění dalšího cíle práce – tj. k tvorbě modelu, který by umožnil hodnotit regiony podle VO_B jako odolné resp. neodolné. Zde jsou postupně vysvětleny postup tvorby modelu i jeho struktura. Model (rozhodovací strom) se postupně větví podle několika uvedených hledisek. Uvedený model umožňuje se spolehlivostí 93,75% regiony správně klasifikovat z hlediska EOR. Pro potřeby případného použití modelu jako podpory při rozhodování v rámci regionální politiky autor částečně pozměnil použité ukazatele. V důsledku modifikace původního modelu došlo k poklesu přesnosti klasifikace regionů na 87,8%. Tento nedostatek je však kompenzován vyšší využitelností modelu v rámci regionální politiky. Model je možno využít (s vědomím toho, že poskytuje zjednodušené zobrazení reality) jako jeden z podkladů pro hodnocení EOR.

V závěrečné části čtvrté kapitoly jsou pak shrnuty dosažené výsledky a doporučení autora pro případný navazující výzkum.

Závěrečná pátá kapitola obsahuje výčet přínosů disertační práce pro

- teorii, vzhledem k tomu, že poskytuje solidní přehled o rozdílných teoriích regionálního rozvoje, které se problematiky zpracovávané v této práci týkají. Důležité je také poznání, že otázka rozvoje a EOR vyžadují interdisciplinární přístup;
- výuku předmětů zaměřených na regionální rozvoj a modelování;
- praxi zejména při hodnocení EOR a při rozhodování v rámci regionální politiky.

K práci mám následující poznámky, připomínky či dotazy:

- seznam použité literatury čítá 114 odkazů, z nichž podstatná část citovaných pramenů je cizojazyčných. Skutečný počet v práci citovaných zdrojů je však vyšší protože některé v textu práce citované zdroje nejsou potom v Seznamu použité literatury uvedeny viz např. na str. 31 (Blažek, 2011), na str. 54 (Berkes, 2003), na str. 59 (Hassink, 2005), str. 63 (Morgan, 2012) a řada jiných;
- na str. 16 použité označení HP filtru jako ekonomické metody je pochybné;
- na str. 17 ve vztahu (1) zřejmě omylem chybí parametr hladkosti λ ;
- na str. 20 je třeba při definování intervalů dbát na to, aby nedocházelo k jejich překrývání;
- na str. 21 je chybně napsán anglický název klasické metody „rozděl a panuj“;
- je pojem „nekonkurenceschopné firmy“ na str. 34 totéž jako konkurence neschopné firmy?
- na str. 39 v prvním odstavci je třeba dokončit větu „Její role omezené kompetence.“;
- na str. 66 je výčet determinant regionální odolnosti dle Koutského a kol. pravděpodobně chybně graficky zapsán
- na str. 78 v tab. 4 a 5 je třeba uvážit co uvést do posledního sloupce, v tab. 10 na str. 83 je pravděpodobně omylem chybně uvedeno, že počet patentovaných přihlášek je měřen v %;
- na str. 87 není zřejmé jak byly stanoveny body zlomu. Obvykle se k tomuto účelu používá některého z Chovových testů, zde je to patrně jinak;
- na str. 88 u zmiňovaných 18 čtvrtletí (mezi 1.Q 2008 a 3.Q 2013) není zřejmé kde tento omyl vzniknul;
- je ve všech případech okamžik P1 (T1) regionu zpožděn oproti stejnému okamžiku státu? Může nastat i opačný časový vztah?
- údaje o bodu zlomu P1 v tab. 13 se neshodují s textem na str. 94, u ostatních bodů zlomu se tento rozpor neobjevuje;
- nesrovnalosti lze najít v označování struktury odvětvového členění dle NACE Rev. 2 uvedeném na str. 76 a zmínkami na str. 98 (ve 3. odstavci) a na str. 100 pod obr. 12;
- pro čtenáře by bylo jednodušší, kdyby autor na stranách 98 a dalších nepoužíval střídavě označení odolných a neodolných regionů jako regionů první a druhé kategorie;
- na str. 103 zmiňovaný koeficient korelace 0,441 pro rok 2007 v tabulce 14 není;
- krabicové grafy jsou patrně tvořeny pro 2 skupiny regionů, což ale z popisu grafu není jasné, grafy by měly být lépe popsány;
- na str. 105 uváděný odkaz na tabulku 16 má patrně směřovat k tabulce 15, podobné mylné odkazy na tabulky a obrázky se vyskytují i na str. 111, 121, 128 aj.;
- k snadnějšímu a lepšímu pochopení problematiky by přispělo, jasně vysvětlit rozdíly mezi 52 ukazateli zmiňovanými v subkapitole 4.3 a ukazateli užívanými v subkapitole 4.4 a tento rozdíl promítnout i do názvů subkapitol;

Na závěr posudku chci uvést, že podle mého názoru (i přes uvedené připomínky) disertační práce ing. Ondřeje Svobody splňuje požadavky kladené na tento typ prací a proto ji

doporučuji k obhajobě.

V Brně 29. 11. 2013

Doc. ing. Josef Holoubek, CSc.
ústav statistiky a operačního výzkumu
Mendelova univerzita v Brně

doc. RNDr. Jiří Ježek, Ph.D.
Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta ekonomická
Středisko pro výzkum regionálního rozvoje
Husova 11, CZ - 306 14 Plzeň

V Plzni dne 20.11.2013

Posudek na disertační práci Ing. Ondřeje Svobody¹

na téma

„Ekonomická odolnost regionů“

Disertační práce má celkem 156 stran textu (včetně seznamu použité literatury), dále pak 19 obrázků a 28 tabulek.

Disertační práce „Ekonomická odolnost regionů“ se zabývá aktuální problematikou, která je předmětem zájmu vědců z různých oborů, nejenom ekonomů. Cílem práce je shrnout dosavadní poznatky z této oblasti, navrhnout určitý deskriptivní model, umožňují daný koncept empiricky uchopit. Tento model má přitom sloužit nejenom potřebám akademického výzkumu, ale také potřebám praktického rozhodování na poli regionální politiky.

V kapitole 2 se autor zabývá (v obecné rovině) problematikou regionů a regionální politiky. Obsahuje všeobecně známé skutečnosti, přičemž cituje jak autory renomované (zahraniční), tak autory nevýznamné (skripta apod.). Na to, že má kapitola 20 stran, tak si kladu otázku, jaký je její smysl? Resp. musí každá práce věnovaná regionálnímu výzkumu začínat obsáhlým definováním pojmů jako region, regionální politika atd.?

V kapitole 3 autor shrnuje dosavadní poznatky o nejenom ekonomické odolnosti regionů. Využívá přitom velké množství především zahraniční literatury, což považuji za nanejvýš správné a přínosné. Subkapitoly 3.1 a 3.2 by podle mého názoru měly následovat v opačném pořadí.

V kapitole 3 autor identifikuje „faktory ekonomické odolnosti regionů“. Jsou rozděleny do 6 oblastí a ke každé z nich uvádí různý počet ukazatelů. Poté se z ne příliš jasného důvodu věnuje něčemu zcela jinému, a to počtu pracujících osob a přichází se třemi základními ukazateli. Otázka v této souvislosti zní, proč zrovna počet pracujících osob je

¹ doktorandky Fakulty ekonomicko-správní Univerzity Pardubice; školitel disertační práce doc. Ing. Radim Roudný, CSc.

tou hlavním oblastí zájmu, a ne něco jiného? V této souvislosti používá ukazatele: F1 – tempo změny počtu pracujících osob ve fázi poklesu, R1 – tempo změny počtu pracujících ve fázi oživení (těmi fázemi myslí fáze hospodářského cyklu) a VOB, což nazývá mírou ekonomické odolnosti, ale v podstatě se jedná o tempo růstu pracujících osob mezi stanoveným okamžikem současnosti a okamžikem začátku „krize“ – 1. kvartál 2008.

Poté přistupuje k vyhodnocení výsledků. První krok spočívá v tom, že si „pouze“ vypočítá hodnoty těchto tří základních ukazatelů a dá je do grafů. Dále na základě stanovených kritérií regiony třídí na odolné a neodolné. Poté sledované regiony klasifikuje podle odvětvové struktury.

V další části, provádí korelační analýzu a zabývá se otázkou, zda vybrané faktory ekonomické odolnosti regionů mají vliv na zmíněné ukazatele F1, R1, VOB a další. Výsledky korelační analýzy přitom nejsou příliš přesvědčivé, což si autor pravděpodobně uvědomuje. Nakonec provádí výběr ukazatelů, které vykazují největší závislost, a označuje je za „vítězné“ faktory ekonomické odolnosti regionů.

Poté sestavuje model, který má sloužit potřebám hodnocení ekonomické odolnosti regionů a přispět k zvýšení efektivity regionálně-politických rozhodnutí.

Shrnující hodnocení

Silné stránky:

- Aktuálnost tématu, kterému se autor delší dobu věnuje.
- Využití velkého množství literárních zdrojů, hlavně zahraničních.
- Logický postup a formální interpretace vlastního empirického výzkumu (použití statistických metod).

Slabé stránky:

- Práce není zcela dobře strukturovaná (kapitolu 1 by bylo vhodné zařadit až za kap. 3, subkapitoly 3. kapitoly by bylo vhodnější prohodit atd.). Autor čerpal z velkého množství literatury, což je pravděpodobně důvodem, že se ne vždy věnuje z hlediska zvoleného tématu podstatným věcem a práce nemá vždy logickou strukturu.
- Autor se věnuje hodnocením vybraných regionů, přičemž výsledky jeho analýzy nedává do kontextu výsledků, s nimiž přišli jiní autoři. Ani se je nesnaží verifikovat jiným způsobem. Ke zpřehlednění práce by jistě bývalo přispělo použití kartografických výstupů (map).
- Podle mého názoru v práci není dostatečně vysvětleno (zvláště pak v části, která se tím přímo zabývá), proč autor vybral právě ukazatele, jimiž se zabývá, resp. proč všechno staví na počtu pracujících osob?
- Výsledky korelační analýzy nejsou příliš přesvědčivé (korelační koeficienty většinou okolo 0,3, což je poměrně slabá závislost) – co s tím?

Jedná se o práci každopádně zajímavou a přínosnou. Domnívám se, že autor to chtěl v práci sdělit příliš mnoho, takže se v práci setkáváme se zkratkovitostí a neprovázaností jednotlivých kapitol a subkapitol. Z práce je zřejmý zájem autora o danou problematiku a vědeckou práci jako takovou. Přestože mám k práci kritické připomínky, tak chci vyzdvihnout jednoznačně projevený zájem autora o výzkum něčeho nového, doposud neprobádaného, což s sebou přináší vždy určitá rizika.

Celkově práci jak z obsahového, tak metodologického přístupu považuji odpovídající stanoveným požadavkům a nárokům a za přínosnou z hlediska rozvoje studijního oboru veřejná a regionální ekonomie. Všechny uvedené cíle se Ing. Svobodovi podařilo odpovídajícím způsobem splnit (i když ne bez připomínek).

Autor již během doktorského studia publikoval celou řadu studií a článků (na konci disertační práce uvádí 22 prací!). Jak touto disertační prací, tak i dosavadní vědeckou a publikační činností bezpochyby prokázal schopnost samostatné vědecko-výzkumné práce.

Na základě výše uvedeného proto doporučuji disertační práci ing. Ondřeje Svobody „Ekonomická odolnost regionů“ k obhajobě a **doporučuji** udělit mu vědecký titul Ph.D.

Otázky k obhajobě:

- Jak si představujete použití Vámi navrhovaného hodnotícího modelu v praxi?
- Jaké teoretické a metodologické problémy jsou spojeny s konceptem „ekonomické odolnosti regionů“?

Oponentský posudek disertační práce:

„Ekonomická odolnost regionů“

ing. Ondřeje Svobody

Cíl práce:

Cílem disertační práce bylo identifikovat faktory ekonomické odolnosti regionů a navrhnout model pro její evaluaci. Model by měl podpořit efektivní a koncepční rozhodování v oblasti naplňování regionální politiky při realizaci regionálního managementu

Současné s cílem práce je v první kapitole práce stanovena i pracovní hypotéza:

- že odvětvová struktura regionu a lidský kapitál regionu jsou zásadními faktory ekonomické odolnosti regionů.

Cíl práce je vysoce aktuální, protože vlekloucí se krize nezanedbatelně postihuje nejen svět a státy EU, ale má své, často dlouhodobé, územní dopady. Územní samospráva v ČR se, důsledku globalizace, ocitá ve zvýšeném režimu mezinárodní konkurenceschopnosti a chybí jí zkušenosti, znalosti a nástroje, aby v ní byla úspěšná. Navržený model by mohl některé aspekty (především ekonomické) zpracovávat v exaktní formě a na základě dostupných poznatků. Tím by přispěl ke zvýšení regionální odolnosti územní samosprávy v ČR, minimálně v oblasti řízení ekonomického rozvoje. Lze předpokládat, že jeho užití by mohlo mít potencionálně širší dopad, než jen pro potřeby regionální politiky, tedy při vhodné úpravě i pro potřeby vytváření rozvojových programů krajů a obcí.

Hypotéza je vybrána takovým způsobem, že předpokládá pokrytí dvou základních aspektů regionální odolnosti, tj. odvětvovou struktury a lidský kapitál.

Teoreticky by bylo možno cíl práce i pracovní hypotézy obohatit i o další problémy ekonomické odolnosti regionu (sociální, politické a etnické, aglomerační a urbanizační, daňové a statistické apod.) Ačkoliv jsou tyto otázky také velmi důležité, jejich zařazení do disertační práce by způsobilo neúměrný nárůst práce, co do obtížnosti i co do rozsahu.

Přínosem práce je především snaha o uplatnění exaktních metod pro analýzu současného stavu a pro nový návrh nastavení evaluace odolnosti ekonomické odolnosti regionů. Vlastní nový návrh modelu jen omezeně využívá poznatků z kapitoly druhé. Zde především absentuje zdůvodnění vybraných ukazatelů, ze širšího spektra možných. Potvrzení pracovní hypotézy potom pravděpodobně funguje především díky skutečnosti, že další ukazatele nebyly verifikovány.

Cíl habilitační práce byl splněn. Pracovní hypotézy (přes uvedené připomínky) dostatečně verifikovány a zvolené metody zkoumání jsou adekvátní zadanému tématu.

Postup práce:

Disertační práce je rozdělena do devíti číslovaných částí a úvod. V principu se jedná o šest číslovaných kapitol vč. závěru. Z práce není zřejmé, proč autor přistoupil k číslování takových částí práce jako je např. „Seznam vlastních publikací souvisejících s tématem“ a

přítom neočísloval úvod.

Práce má srozumitelnou a logickou strukturu.

Po stručném úvodu následuje první kapitola, ve které se autor rozepisuje o cíli práce vč. stanovení sekundárních cílů a stanovení pracovní hypotézy, Dále zde definuje základní pojmy a představuje základní principy metodiky výzkumu. Věnuje se zde tzv. základním metodám, metodám k oblasti hospodářského cyklu, korelační analýze, analýze ekonomické struktury regionů a rozhodovacím stromům.

Zde je určitá disproporce mezi popisem metod sloužícím k vytvoření modelu (korelační analýzy a rozhodovací stromy) a metod z oblasti regionálního rozvoje. Tento přístup je pochopitelný, především z důvodů vyšší exaktnosti statistických metod. Tuto disproporci lze ale za oprávněnou považovat pouze do určité míry, protože některé z používaných metod v oblasti regionálního rozvoje jsou zmíněny jen jednou větou (např. metody analýzy a syntézy str. 15), bez konkrétní aplikace na regionalistiku. Jiné z nich potom nejsou využity v dalších kapitolách práce (např. indexy diversifikace na str. 21) To se do určité míry projevuje v následujících kapitolách.

Druhá kapitola je věnována definování základních pojmů z regionalistiky. Je zde subkapitola věnována pojmu region a další jeho typologii. Zde je zřetelná široká znalost různých autorů z této oblasti, ovšem pouze české provenience nebo z českých překladů (Todtling, Maier). V uváděné typologii (str. 26) chybí členění regionů na typy, ze kterých by autor odvodil svůj vlastní výběr regionu – soustředil se na NUTS 2. Zde je poněkud zavádějící tvrzení ze str. 14, kde jsou tyto regiony chápány jako způsob administrativně správního členění. Ve skutečnosti jsou jednotky NUTS statistické (pro potřeby Eurostatu). Nicméně je pravdou, že se v ČR kryjí s hranicemi krajů soudržnosti, což je seskupení krajů a tím i odpovídají administrativně správním hranicím těchto regionů.

Obdobně je (s uvedením řad autorů) vydefinován i regionální rozvoj vč. odlišení růstu a rozvoje. V této subkapitole se již disertant přiklání ke své vlastní definici, která je pro potřeby práce vyhovující.

Problematicke regionálních disparit je věnována další subkapitola. Je poměrně stručná a neobsahuje veškeré formy možných a v praxi obvyklých disparit (sociální, historické a další hlediska). Vzhledem k tomu, že pracovní hypotéza je věnována odvětvové struktuře ekonomiky a lidskému kapitálu, bylo by možno v této oblasti očekávat hlubší analýzy, které by vedly k obhájení vybraných faktorů - podle autora podstatných pro ekonomickou regionální odolnost.

Kapitola je doplněna o subkapitoly, které jsou věnovány souhrnu poznatků o teoriích regionálního rozvoje, trvale udržitelného rozvoje, regionální konkurenceschopnosti (správně zdůrazněná souvislost s globalizačními tendencemi), managementu regionálního rozvoje a regionální politice. Zvláště poslední subkapitoly lze považovat za velmi stručné, především s ohledem na to, že v první kapitole a úvodu práce je obsažen předpoklad, že navržený model by měl také sloužit k řízení sociálně ekonomického rozvoje území - chybí tak vymezení úlohy modelu (resp. jeho případných přínosů pro regionální politiku nebo pro řízení regionálního rozvoje). Lze zde najít drobné nepřesnosti, např. u ERDF a ESF platí zmiňované kritérium HDP (75%) u EC však platí kritérium HND (na úrovni 90%) ve sledovaném období roků 2007-2013.

V podstatě lze konstatovat, že kapitola má převážně popisný charakter.

Třetí kapitola pojednávající o ekonomické odolnosti regionů se vyznačuje silnější citační podporou kompilačních částí práce z původních zdrojů (většina citací je již od zahraničních

autorů).

Na rozdíl od předchozí kapitoly je zde možno spatřovat jasnější a přesvědčivější směřování k vymezení vlastního (autorem) chápání ekonomické odolnosti regionu vč. argumentace, že i další krizové jevy mají dopad na sociálně ekonomický růst/rozvoj regionu. Autor tak naznačuje, že existuje možnost tyto faktory teoreticky také hodnotit (byť chápe, že případně i nepřímým způsobem). Jejich zakomponování by však již přesahovalo potřeby a rozsah práce.

Kapitolu lze hodnotit výrazně pozitivněji, než kapitoly předchozí, protože má výrazně analytičtější úroveň. Autor zde jednotlivé definice porovnává a vytváří vlastní definici, která má v podstatě synergický charakter. Výsledkem je charakteristika regionální odolnosti, která je vnímána tím způsobem, že „u každého regionu je měřena schopnost návratu na úroveň před událostí vyvolávající hospodářský pokles“ (str. 50), což je pro potřeby práce velmi vhodné. Tuto definici však (na str. 51) redefinuje na „odolnost regionů jako schopnost regionů dosáhnout po zotavení na úroveň, jež by odpovídala situaci bez existence událostí, která vyvolala významnou recesi“. Není zde definován pojem „úroveň“ a chybí kvantifikace pojmu „významnou“. Pro potřeby posudku se proto přikláním k definici první.

Přínosnou je také subkapitola pojednávající o důsledcích negativního hospodářského šoku (str. 52 a dále). Možná by práci prospělo, kdyby do dané tematiky (obdobně jako v předchozích kapitolách a subkapitolách) disertant přispěl více vlastními analýzami, názory a poznatky.

Vedle koordinační úlohy regionů, vyšší diverzifikaci ekonomických subjektů, zakomponování většího možného počtu aktérů rozvoje do rozhodovacích procesů a vyšší míře spolupráce mezi soukromým a veřejným sektorem by bylo vhodné se zamyslet např. o významu zvyšování inovačního prostředí regionů (kupříkladu za účelem dosahování vyšších aglomeračních efektů). Tyto témata se v omezené míře objevují až v další subkapitole (Moore, Wesley str. 63).

Navržení faktorů ekonomické situace regionů vyplývá z velmi stručné analýzy (cca 4 strany z celé práce).

Čtvrtá kapitola se již věnuje strategické analýze hodnocení regionálních dat. Je zde správně zdůrazněno, že se autor zaměřuje jen na ekonomické aspekty odolnosti regionů.

Analýza je vytvořena na základě dat z regionů na úrovni NUTS 2 z devíti zemí EU tj. 175 (resp. po korekci se autor omezí na vzorek 131) regionů vč. z ČR za roky 2007- 2009. Autor zde využívá dostupná data z Eurostatu (HDP apod.). Vzorek lze považovat pro potřeby práce za dostatečně reprezentativní.

Výběr hodnocených ukazatelů je zde zdůvodněn relativně okrajově a nabízí se otázka, zda disertant nezvolil vybrané ukazatele i velikostní úroveň regionů (NUTS 2) spíše na základě dostupnosti dat, než na základě vypovídacích schopností modelu

Odvození modelu je dostatečně podrobné a je i důkazem původnosti celého hodnocení.

Histogramy vlastních výsledků analýzy jsou součástí subkapitoly 4.5 a potvrzují všeobecně známé hypotézy, že dopady krize jsou výraznější pro regiony s nižší ekonomickou úrovní. Zajímavé jsou zde kupříkladu výsledky hodnocení odvětví „veřejná správa povinné sociální zabezpečení, vzdělávání, zdravotní a sociální péče“, které projevují (ne tak zcela překvapivou) ambivalenci jakožto „zátěžového“ i „ochranného“ faktoru.

Pracovní hypotéza, že „odvětvová struktura regionu a lidský kapitál regionu jsou zásadními faktory ekonomické odolnosti regionů“ je v principu prokázána, nicméně není jisté, že ekonomickou odolnost regionů nemohou ve stejné, případně i vyšší míře ovlivňovat i faktory jiné (ekonomické i mimoekonomické), kterým se autor ve své práci nevěnuje.

Výsledky návrhu modelu jsou obsaženy v subkapitole 4.6, kde se diskutuje také vhodnost zvolených ukazatelů a jejich vypovídací schopnosti. V rámci omezení modelu se autor věnuje

především omezením, které jsou dané zkoumaným časovým obdobím dat pro zvolený model. Nicméně je zde možnost, že do procesu mohou vstupovat i faktory, které diskutovány nejsou (kvalita veřejné správy, její odbornost, historické determinanty apod.). Hlavním problémem celého modelu je jeho případná aplikace na nižší statistické jednotky, než je NUTS 2 (kraje, okresy, obce), které by umožnili jeho praktické využití pro programování místního rozvoje (především kvůli nedostatkům dat).

Nedostatek dat, kterému by bylo zřejmě nutné/vhodné model přizpůsobit (především z pohledu kapitoly páté), lze na druhou stranu chápat jako potencial k dalšímu zajímavému výzkumu.

Význam práce:

Téma předložené práce je velmi aktuální, především z pohledu dopadů krizových období na regionální úroveň. Obsahuje obsáhlé kompilační pasáže z oblasti regionalistiky i regionální politiky. Případné nejasnosti či překlepy nelze považovat za zásadní.

Hlavním přínosem práce je však bezesporu snaha o objektivizaci pohledu na ekonomickou odolnost regionů, což se projevuje snahou o aplikaci exaktních (pokročilých statistických) metod pro řešení dané situace.

Každá práce tohoto druhu je přínosem pro hledání a realizaci racionálních podkladů pro řízení sociálně ekonomického rozvoje regionů. Složitost tohoto procesu umocňuje v řadě zemí napjatost hospodaření státu i územní samosprávy.

Výběr tématu lze považovat za významný a aktuální.

Formální úprava práce:

Práce má logickou strukturu a je napsána srozumitelně a kvalitním slohem. V práci se téměř nevyskytují pravopisné chyby, překlepy ani další nedostatky, a pokud ano - obvykle se jedná spíše o formální stránku věci.

Práce s citacemi odpovídá úrovni kladené na disertační práci. Odlišný formální přístup k citacím zřejmě odpovídá časově oddělené době vzniku jednotlivých kapitol. Ve druhé kapitole lze nalézt citace autorů až na koncích vět, ve čtvrté již v jejich průběhu (srovnej str. Buček 25 resp. 26 oproti Regiani str. 46 a Hill str. 58). Neškodila by pečlivější závěrečná revize, která by citace a tím i celou práci po formální stránce sjednotila.

Hodnocení práce:

Disertační práci ing. Ondřeje Svobody na téma "Ekonomická odolnost regionů" lze považovat za aktuální a přínosnou.

Do budoucna by bylo vhodné ve zvoleném směru výzkumu i nadále pokračovat. Zajímavé výsledky by mohlo především poskytnout shrnutí možnosti získání relevantních dat na nižší úrovni, než NUTS 2.

Nabízí se otázka, zda nelze předpokládat, že vypovídací možnosti modelu by mohly být na krajské a municipální úrovni (především z pohledu přístupnosti dat) pouze omezené. Tato skutečnost pravděpodobně neovlivňuje kvalitu modelu, ale souvisí prostě s nedostatkem dat na krajské, nemluvě o okresní, či dokonce o komunální úrovni v ČR.

Disertační práci doporučuji k obhajobě a také na základě následné diskuse v rámci velké obhajoby doporučuji udělit ing. Svobodovi titul Ph.D.

V Praze 29.11.2013

doc. Ing. Petr Toth, Ph.D.